Št. 220 Poštnina plačana v gotovini (Conto corrente con la posta) V Trstu, v soboto 15. septembra 1923. Posamezna številka 20 cent. Letnik XLVIII

Izhaja, izvzemši ponedeljek, vsak dan ob 17. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Pošiljajo se uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Gerbec. — Lastnik tiskarne Edinost. Tisk tiskarne Edinost. Naročnina znaša za mesec: L 7.—, 3 mesece L 19.50, pol leta L 33.— in celo leto L 65.— Za inozemstvo mesečno 4 lire več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent. osmrtnice zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Narodna in univerzitetna knjižnica LJUBLJANA — Jugoslavija

ZLATA VRVICA

Znano je iz zgodovine, kako so se turški oblastveniki bali zlate vrvice. Naj si je uradnik z zvesto službo pridobil še toliko zaslug, nikoli ni bil varen, da vsled enega ali drugega, včasih malenkostnega vzroka ne pade v nemilost pri vsegamogočnem sultanu. Tedaj mu je sultan brez preiskave poslal zlato vrvico in uradnik je vedel, kaj mu je storiti. Moral je izginiti. Danes je Turčija bolj moderna in zlata vrvica je baje prišla iz rabe. Vendar pa moramo misliti na to turško zlato vrvico, ko čitamo sledečo okrožnico, katera je bila te dni razposlana učiteljem na Goriškem:

«Gospodje tovariši!

Čast mi je naznaniti, da mi je začasno bilo poverjeno mesto tajnika Učiteljskega sindikata Vzhodne Furlanije.

Zdi se mi odveč, da bi predočil gospodom tovarišem pomen, ki ga ima za nas učitelje ta sindikat, in pa dolžnost, da se priključi sindikatu sleherni lojalni učitelj, kateremu je pri srcu veličina domovine in šole ter moralni in gospodarski interes svojega stanu.

Zaupam, da bodo gospodje tovariši hoteli priznati potrebo sodelovanja in upam, da najdem v njih trdno oporo.

Prosim vas z vso vljudnostjo, da bi mi hoteli doposlati do 10. septembra tekočega leta priloženo pristopnico, četudi bi bil odgovor odklonilen.

Pristop k Narodnemu učiteljskemu sindikatu ne obvezuje k vpisu v Narodno fašistovsko stranko.

Vpisnina znaša 10 lir letno.

S tovariškim pozdravom

C. Rubbia.

Gorica, 31. avgusta 1923.»

Pomisliti je treba, da je razpošiljalec te okrožnice, gospod Karel Rubbia, ki je, kakor sam pravi, začasni tajnik Učiteljskega sindikata Vzhodne Furlanije, obenem tudi goriški okrajni šolski nadzornik. Okrožnica, ki je sama na sebi še precej nedolžna in ima isto lice, kakor ga imajo tisoči drugih okrožnic, katere gotovo danes krožijo po Italiji, zadobi takoj popolnoma drug pomen, če si predočimo omenjeno službeno lastnost gospoda Karla Rubbia. Kaj naj ubogi učitelj napravi, ko drži to okrožnico v roki? V današnjih razmerah, na podlagi izkustev zadnjih let? Okrožnica sicer niti od daleč ne namiguje, da bi gospod nadzornik Rubbia utegnil pri svojih službenih poslih izvajati posledice proti tistim učiteljem, ki bodo na poziv odgovorili negativno, prepričani smo tudi, da bi g. nadzornik Rubbia z globokim iskrenim ogorčenjem zavrnil vsako tako podtikanje, toda to ne spremeni nič na dejstvu, da si učitelji ob tej okrožnici mislijo svoje in — ponavljamo — razmere in izkustva so taka, da ima okrožnica popolen značaj uradnega pritiska. V tej domnevi nas potrjuje še posebej okolnost, da je stavljen kot rok za odgovor na okrožnico dan 10. septembra. Hočemo verjeti, da je ta dan kar tako vzet, ker pač mora biti postavljen en rok. Lahko bi bil postavljen tudi na 9. ali 25. septembra. Toda učitelj ve, da se po 10. septembru začenjajo premestitve in za učitelja je premestitev zelo važen dogodek v življenju. Selitev zahteva navadno velike stroške in so pač razlike med službovanjem v udobnem trgu in v zakotni gorski vasi, na drugi strani pa učitelj ve, da lahko vsak čas zleti iz trga v hrib, ne da bi ga kdo vprašal, ali mu je to prav ali ne. Tudi če torej okrožnica nima namenov, ki bi odgovarjali takemu pritisku, čim je v rokah učitelja, zadobi ta pomen.

Posledica bo vsled tega, da bo imela okrožnica do gotove mere tisti uspeh, katerega zasleduje. Kdo bi zameril tu našim učiteljem? Mogoče ne bi bilo trajalo dolgo in bi bili prišli učitelji sami s prosto odločbo do zaključka, da je najbolj ugodno za njihovo strokovno organizacijo, če pristopijo h kakemu sindikatu. Vidimo, kako marljivo in neutrudno se učitelji posvečajo svoji stanovski organizaciji, kako pazno zasledujejo vsako gibanje, ki se jih tiče, videli smo tudi že, da znajo učitelji, ko gre za njihove strokovne zadeve, varovati zelo objektivno in brez obzirov na levo in desno svoje stanovske koristi. Ni verjetno, da bi se učitelji baš v tem trenutku, ko g. Karel Rubbia čuti potrebo nastopati kot tajnik Učiteljskega sindikata Vzhodne Furlanije, izneverili svojim treznim tradicijam. Sindikatno gibanje je vprašanje moči, ne okrožnic. Gospodarske, strokovne organizacije, ki imajo v sebi življensko moč, ki svojim članom nudijo učinkovito pomoč in zaščito, posrkavajo avtomatično vse, kar jim pride nasproti. Okrožnica g. Karla Rubbia pa ni hotela čakati na ta, rekli bi, naravni proces. In tako bo prišlo do sledečega: Če Učiteljski sindikat Vzhodne Furlanije nima v sebi druge moči nego ono, ki jo vsebuje okrožnica z več ali manj prozornim uradnim pritiskom, potem se sindikat ne bo vzdržal, zaman je bila okrožnica, zaman zakulisni uradni pritisk in zaman pristop slovenskih učiteljev. Tako bodo stale stvari kot prej, samo nekoliko slabše za sindikat. Če pa ima sindikat v sebi pravo življensko moč, tedaj bo v svoji sredi štel pripadnike, zastopnike inteligentnega stanu, ki se ne bodo mogli iznebiti zavesti, da so pod grdim pritiskom morali pretrpeti omejitev svobode združevanja, v mnogih slučajih tudi pretrpeti moralno ponižanje — take stvari imajo zelo subjektivno lice —, samoočitek neznačajnosti, prilizunstva in nepoštenosti. To ne bo v korist sindikatu; zraven tega je stremljenje po takem prisiljenem uspehu neumestno in nespametno, ko bi zadostovalo, da se pusti času njegov tok, da pridejo na mesto vpisanih članov sindikata taki člani, ki so storili korak v strokovno organizacijo z odprtim čelom in prepričanjem.

Saj smo pred par dnevi citirali «Novo Dobo», ki je gotovo še precej blizu gospodu Rubbia, kako ona sodi o slovenskih fašistih. Ali je res mogoče, da se na eni strani brezobzirno čistijo vrste, na drugi strani pa silijo «nečisti» elementi v iste vrste? Citiramo tu «Novo Dobo» le za primer; zakaj okrožnica izrecno povdarja, da pristop k učiteljskemu sindikatu ne obvezuje k vpisu v fašistovsko stranko. Sicer pa strogo vzeto tudi ta opazka ne bi bila potrebna, če bi bila okrožnica gospoda Rubbije brez vsakega zakulisnega namena.

Vprašanje je, ali je zlata verižica, katero je sultan pošiljal svojim zaslužnim vezirjem, koristila sultanu in državi. Da pa okrožnica gospoda Rubbije ne bo koristila ne učiteljskemu sindikatu ne našim učiteljem, o tem smo globoko prepričani. Radi te okrožnice koncem koncev svet ne bo šel narazen, naš narod in ž njim naši učitelji so prestali še hujše stvari, nego je ta okrožnica. Eno je gotovo, da se bo nekoč ta okrožnica promatrala z nestrastnega zgodovinskega stališča. In tedaj jo bo doletela ista sodba kakor turško verižico: Mogoče je sultanom koristila, toda v čast jim ni in ne bo.

Reško vprašanje pred jugoslovenskim min. svetom

Zgodovina sedanje krize. — Jugoslavija ne bo še odgovorila Italiji. — Sestanek med Mussolinijem in Pašićem?

BEOGRAD, 14. Pod kraljevim predsedstvom se je včeraj dopoldne vršila seja ministrskega sveta, ki je razpravljala o zunanjem in notranjem političnem položaju. Zastopnik ministra zunanjih poslov, minister pravde dr. Ninko Perić je podal obširno poročilo o delu paritetne komisije v Rimu. Dne 8. avgusta je Mussolini izrazil željo, da komisija do 31. avgusta konča svoje delo. Komisija je našla kompromisno formulo, ki bi bila ustvarila provizorni štatut za upravo Reke v duhu rapallske pogodbe. Ta štatut naj bi veljal začasno eno leto in bi se, če bi se obnesel, sporazumno proglasil za definitivnega. Jugoslovenska vlada je kompromisno formulo sprejela, Italija jo je odklonila ter je predložila svoj načrt, ki pa ne odgovarja rapallski pogodbi in santamargeritskim konvencijam. Zato ga jugosl. delegacija ni mogla sprejeti. Delo paritetne komisije je bilo z 31. avgustom zaključeno.

Italijanski ministrski predsednik Mussolini je potem preko jugoslovenskega poslanika v Rimu g. Antonijevića izrazil željo, da jugosl. vlada odgovori do 15. septembra, ali sprejme italijanski predlog ali ne. Postopanje naj bi bilo to, da se delo paritetne komisije nadaljuje še do 15. t. m. in da v vprašanju končnoveljavno odloči paritetna komisija. Vlada je smatrala za odveč, da bi paritetna komisija nadaljevala delo, ker je videla v tem samo zavlačevanje. Italijanska vlada je vztrajala pri svojem mnenju, da se njen predlog smatra kot nekak ultimat, ki bi imel za posledico dvoje: 1. ali sprejme Jugoslavija italijanski aranžma, 2. ali ga odkloni in akceptira represalije.

Nato je Pašić v daljšem govoru poročal, kako sta Francija in Anglija zrli z veliko pozornostjo na težko situacijo na Balkanu. Jasno je bilo, da bi Jugoslavija mogla odločati o miru na Balkanu. Zato je sledilo posredovanje Poincaréja. Iz razgovorov s Poincarejem je Pašić doznal tendenco francoske vlade, da se na vsak način najde mirna rešitev tega vprašanja. Poinçaré je izjavil, da bo posredoval pri Italiji, da se najde takšna rešitev spornega vprašanja, ki ne bi žalila dostojanstva nobene države in bi tudi ne kršila sklenjenih pogodb. Po svojem povratku iz inozemstva je Pašić sprejel od Mussolinija pismo, v katerem mu ta poroča o težki notranji situaciji Italije, vsled česar ne more sprejeti kompromisne formule paritetne komisije ter vztraja na svojem stališču.

Preko jugosl. poslanika v Parizu g. Spalajkovića je sedaj dospelo poročilo, v smislu katerega bi bilo ugodno, da se razčiščenje reškega spora za nekaj časa odloži. Nastalo je torej vprašanje, ali je umestno, da se jugoslovenska vlada žuri z zahtevo po arbitraži ali ne.

O obeh poročilih se je razvila diskusija, v kateri so posamezni ministri izjavljali svoja mnenja o tem vprašanju. Do sklenitve ni prišlo. Vlada je odločila, naj Pašić nadaljuje proučevanje situacije. Jugoslavija bo storila vse, da se izogne vsakemu spopadu z Italijo, ki bi bil neugoden za mir na Balkanu in v Evropi.

Nato je ministrski svet razpravljal o notranjem položaju.

Popoldne je ministrski svet nadaljeval pretres o reškem vprašanju. Sejo je vodil predsednik vlade Pašić, trajala je pa od 18. do 20.30. Tudi na tej seji se še vlada ni odločila, kaj ukrene o reškem vprašanju. Po seji so bile poslane brzojavke dr. Ninčiću, Antonijeviću in Poincareju. Kakor izgleda, je vlada sklenila, da vprašanje glede Reke odloži.

BEOGRAD, 14. Po razpoloženju, ki vlada v oficijelnih krogih, se zdi, da jugosl. vlada 15. septembra Italiji ne bo odgovorila ničesar pozitivnega. Izključeno je, da bi mogla pristati na Mussolinijev predlog.

Sestanek Mussolinija s Pašićem?

LJUBLJANA, 14. «Jutro» objavlja sledečo brzojavko iz Rima: V političnih krogih se trdi, da se v kratkem sestaneta Mussolini in Pašić radi ureditve reškega spora. Natančnejšega o dnevu sestanka se ni dalo dognati. Tudi kraj je zaenkrat neznan. V palači Chigi vesti ne dementirajo, vendar pa jo smatrajo za prezgodnjo.

Vojaški prevrat na Španskem

Vlada podala ostavko. Sestava vlada poverjena gen. De Rivera?

MADRID, 14. Ministrski svet se je snoči sestal; seja je trajala pozno v noč. Po seji je bilo objavljeno naslednje uradno poročilo: Generalni kapitan v Barcelloni je proglasil preteklo noč obsedno stanje v tej pokrajini. Polastil se je komunikacijskih sredstev ter se je obrnil na generalne kapitane v ostalih pokrajinah s pozivom, naj mu sledijo. V ta namen je izdal proglas na narod, v katerem je rečeno, da armada zahteva od kralja, naj se loči od sedanjih ministrov in od vseh političnih mož, ki sodelujejo pri sedanji vladi ali pri državnih poslih, ako hoče rešiti Španijo. Vojaške čete gotovih pokrajin so baje pripravljene slediti temu gibanju. Vlada, ki se je danes sestala, je ugotovila svojo dolžnost, ki obstaja v tem, da ostane na svojem mestu in da se umakne edino sili, ako bodo uporniki vztrajali pri svojih namenih. Kralj pride še danes v Madrid.

Vstaja se širi po vsej državi

MADRID, 14. Tu sem prihaja vest, da poteka življenje v Barcelloni normalno. General Lossada je na ukaz generalnega kapitana Primo De Rivera vzel v roke vlado nad barcellonsko pokrajino ter tako odstavil vse prejšnje guvernerje. V katalonskih pokrajinah je vojaška stranka zasedla vsa vladna mesta, kar deloma priznava tudi vladno poročilo, ki pravi, da je nekaj čet baje pripravljenih slediti zgledu barcellonskega generalnega kapitana. Tudi garnizije v Madridu, Saragozzi ter v mestu Siviglia so se pridružile vstaji. Bil je objavljen proglas, ki trdi, da je pričela preiskava proti ministru za zunanje zadeve in ministrskemu predsedniku. Prvi je baje že zaprt v Sv. Sebastijanu.

Vojaštvo je prekinilo telefonske zveze ter postavilo cenzuro. Vojaštvo ni zadelo pri tem opravilu na nikake ovire s strani varnostnih oblastev. Mestna in državna policija se ni nikjer postavila v bran. To si lahko razlagamo, ako pomislimo, da uporniki v vseh proglasih na narod neprestano ponavljajo, da ni njihov upor naperjen proti monarhiji in kralju, ampak proti sedanji vladi.

Vzroki in povod vstaje

Ako si ogledamo nekoliko bližje osebnost poveljnika barcellonskega armadnega zbora Primo De Rivera, ki je prvi dal znamenje za vstajo, nam ne bo težko pogoditi povoda in vzroke gibanja, ki je za nadaljni razvoj političnega življenja na Španskem vsekako velikega pomena.

Poveljnik barcellonskega armadnega zbora nosi isto ime kakor znani španski general Primo De Rivera, ki je bil njegov stari oče. Ta je bil pravi tip kolonijalnega poveljnika; do leta 1860. se je neprestano boril proti vstašem v Maroku ter si tako pridobil glas izvrstnega kolonijalnega poveljnika. Umrl je pred 3 leti kot 90-letni starček. Sedanji generalni kapitan v Barcelloni je podedoval po svojem starem očetu vsakemu višjemu častniku lastno konservativnost in poleg tega ono nagnjenje do kolonijalnih vprašanj.

Povod temu gibanju je dal prav gotovo zadnji poraz, ki ga je doživela Španija v Maroku. Znano je namreč, da je morala Španija v zadnjih bojih v Maroku samo za osvojitev gore Tifaruin vreči v boj 20 tisoč mož poleg vseh drugih modernih vojnih sredstev. Stalno mora vzdrževati v Maroku 180.000 mož; a kljub velikanskim stroškom si ni znala utrditi pozicije v Maroku, ampak nasprotno: njena pozicija se je v zadnjih bojih z vstaši precej omajala. In mesto, da bi tedanja liberalna vlada — po mnenju konservativnih vojaških krogov — razširila vojaške operacije v Maroku, jih je nameravala skrčiti. Ta vladni načrt je tudi pred kratkim povzročil ostavko vlade, kateri je potem sledila koalicijska vlada, ki je bila sestavljena iz konservativcev in liberalcev. Toda tudi ta vlada je kazala premalo energije in se ni upala odločno nastopiti v maroškem vprašanju.

Medtem je opozicija pridno delala. Njeno delo je bilo toliko lažje, ker si je stavila za cilj končnoveljavno rešitev vprašanja, pri katerem je ugled države toliko trpel. Opozicija si je nadela nalogo, da pokaže svetu, da ima tudi današnja Španija toliko življenske sile v sebi, da se upa obdržati maroško obal še nadalje v rokah, dasi bi to ne bilo v skladu z željami kakega drugega naroda. Med vojaškimi krogi so se organizirala udruženja «Juntas de Defensos», h katerim je pristopilo veliko izobražene mladine, ki je hotela zanesti v državno življenje svežih narodnih sil. Opozicijonalno gibanje se je v zadnjem času pod vodstvom vojaških krogov posebno hitro širilo v katolonskih pokrajinah, ki so bile radi svojih avtonomističnih stremljenj Madridu zelo neljube. Na prvi migljaj iz Barcellone so vse te pritajene sile stopile na dan in prišlo je do vstaje.

Vesti o vstaji so zelo pomanjkljive in konfuzne. Toda na podlagi teh vesti si lahko ustvarimo dovolj jasno sliko o bistvu in značaju tega gibanja: Uporniki hočejo vreči dosedanjo liberalno, nesposobno vlado; monarhija in kralj ostaneta nedotaknjena, oblast naj pride v roke novim narodnim silam. Med gibanjem na Španskem in fašistovskim v Italiji na prvi pogled opazimo precejšnjo analogijo; radi tega tudi lahko upamo, da se bo prevrat izvršil brez velikega prelivanja krvi.

Vlada podala ostavko

BERN, 14. Špansko poslaništvo je prejelo brzojavko, ki naznanja, da je španska vlada sklenila podati ostavko.

De Rivera bo sestavil novo vlado?

PARIZ, 14. S Španskega prihajajo vesti, da se gibanje širi po vsej državi z neverjetno naglico. Tu kroži glas, da je španski kralj poveril generalu De Rivera sestavo nove vlade.

Nota poslaniške konference Grčiji

Besedilo sklepov konference

ŽENEVA, 14. Poslaniška konferenca je sporočila Društvu narodov besedilo note, ki jo je poslala Grčiji. Nota se glasi tako-le:

Poslaniška konferenca je vzela na znanje sporočilo grške vlade, da sprejema Grčija točke note z dne 8. septembra; vsled sklepa italijanske vlade glede izpraznitve Krfa in po sprejemu pisma grškega poslanika v Parizu z dne 11. septembra, da je bilo položenih pri švicarski državni banki 50 miljonov lir, se sporoča grški vladi, da želijo tudi zavezniške vlade čimprejšnji zaključek nenormalnega stanja, ki ga je povzročilo pokolje italijanske komisije in da se bo izvršila izpraznitev Krfa, ko bodo izpolnjeni v noti z dne 8. septembra našteti pogoji na sledeči način:

1.) Diplomatični zastopniki zaveznikov bodo določili v sporazumu z grško vlado dan, ko se bo morala Grčija oprostiti v smislu note poslaniške konference; to se bo moralo zgoditi najkasneje 18. septembra.

2.) Žalna služba božja za padle žrtve se bo vršila v Atenah 19. septembra ob 10.30.

3.) Ladje zavezniških vlasti bodo dospele istega dne pred pristanišče Faleron. Podrobnosti za izvršitev tretjega pogoja se bodo sporočile grškemu poslaniku v Parizu.

4.) Trupla žrtev se bodo počastila 19. septembra, na dan njihovega vkrcanja.

5.) Nadzorovalna zavezniška komisija bo začela delovati 17. septembra v Janini. Po petih dneh bo brzojavno poročala o svojih prvih ugotovitvah. V slučaju, da bi se do takrat ne izsledili krivci, bo objavila okolnosti, pod katerimi se je vršila preiskava.

Po tem poročilu bo konferenca sklepala, ako se lahko smatra peti pogoj note z dne 8. septembra za izpolnjenega. Ker je italijanska vlada izjavila, da bo na vsak način izpraznila Krf 27. septembra — dan, ki ga je poslaniška konferenca določila za zaključitev grške preiskave — si konferenca za slučaj neizpolnitve tega petega pogoja s strani Grčije pridržuje pravico za določitev drugih ukrepov, ki jih bodo zavezniške vlade smatrale za primerne za kaznitev Grčije.

Seja ministrskega sveta

Mussolini poroča o italijansko-grškem sporu.

RIM, 14. Danes ob 10. uri se je sestal ministrski svet; takoj po otvoritvi seje je ministrski predsednik Mussolini poročal o delovanju italijanskih diplomatov v Parizu in Ženevi glede italijansko-grškega spora. Ti so dosegli častne uspehe. Vojni minister Diaz in minister za mornarico sta častitala Mussoliniju na diplomatskem uspehu. Na predlog ministra za javna dela je bil sprejet osnutek za odlok, na podlagi katerega bodo izpremenjeni železniški tarifi za osebni in blagovni promet. Nato je ministrski svet razpravljal o preosnovi visokošolskega študija.

Čin ljubezni do domovine.

BUENOS AIRES, 12. Cav. Marco Antonio Chiappe, sin italijanskih staršev je daroval 100.000 lir v dobrodelne namene ter pustil ministrskemu predsedniku Mussoliniju popolno svobodo, da razpolaga z njimi. Znesek je bil položen pri italijanskem poslaniku v Buenos Aires, ki ga bo odposlal v Rim.

Stresemann ponuja gospodarske garancije

ako se Francija odpove zalogu Porurja

Uradna naznanitev otvoritve pogajanj

BERLIN, 14. Sinoči so nemški novinarji priredili pojedino na čast kancelarju Stresemannu, ki je izkoristil to priliko za razložitev stališča nemške vlade z ozirom na mednarodni položaj. Orisal je gospodarsko-finančne razmere v državi, omenil ukrepe nemške vlade za ustavitev padanja marke in ponovil že znano naziranje, da leži zboljšanje finančnega položaja v rešitvi mednarodnega vprašanja. Uradno je Stresemann izjavil, da je nemška vlada otvorila nova pogajanja, kjer so že pri prvih korakih stopile na dan velike težave, ki jih bo treba premagati za dosego končnega cilja. «Najvažnejše vprašanje» — je rekel Stresemann — «je za nas vprašanje suverenosti na ozemlju Porenja in vzpostavitev naše oblasti v Porurju. Za dosego tega smo pripravljeni ponuditi realne garancije. Poincaré je nedavno rekel, da so mu ljubše pozitivne garancije, ki jih ima Francija v rokah, nego teoretične pravice, ki bi mu jih mi lahko dali ter je zatrdil, da so po meni ponudene garancije itak vključene v splošno hipoteko na posestvih Nemčije in posameznih držav, kakor je predvideno v versailleski mirovni pogodbi. To naziranje pa je povsem napačno.

Vrednost novih ponudb

Versailleska pogodba sicer priznava Franciji hipoteko na lastnini Nemčije in posameznih držav, torej na navadnih domenah. Jaz pa sem ponudil v garancijo privatno lastnino in sem stopil tako čez meje mirovne pogodbe.

Razen tega se da moja ponudba realizirati, kar se ne more reči o garancijah versailleske mirovne pogodbe».

Kancelar je nato razložil tehnični način za konverzijo takih zalogov v stvarno in ostvarljivo imovino ter predlagal vknjižbo hipoteke na tem zasebnem premoženju vprid nemške vlade v znesku gotovega odstotka.

Te hipoteke bi se kot stvarna nepremična vrednota lahko združile v družbo s posebnim upravnim svetom, v katerem bi bila zastopana tudi reparacijska komisija. V to družbo bi se stekale obresti hipotek. Družba varuštva bi lahko tako izdajala obligacije na podlagi hipotek in obresti in najemala posojila, iz česar bi sledila možnost za Francijo, da bi takoj prejela velike denarne svote na račun odškodnin. Taka ponudba je prej vse nekaj drugega nego teoretična pravica: je garancija izražena na splošen način, je absolutno stvarna ponudba, ki ima za predpogoj edino to, da pride Nemčija zopet do uprave v Porurju in da se ji povrne suverenost nad Porenjem.

Taka rešitev bi zbrisala tudi vprašanje pasivne rezistence, ker bi se na podlagi tega dogovora Porurje izpraznilo in bi se Porenje povrnilo pod svojo staro vladavino. Ko se bo nemški državljan zavedal svoje svobode v svoji domovini, tedaj ne bo več našel vzroka, da se ne bi povrnil k svojemu miroljubnemu delu na največjem in cvetočem industrijskem ozemlju Nemčije.

Finančne zmožnosti Nemčije

Ostane še vprašanje finančnih zmožnosti države. «Bomo-li zmožni takega napora, ki ga tu ponujamo svojim nasprotnikom? Tu lahko povem, da so mi skupine prvih industrijalcev ponudile pomoč v taki meri, ki bo popolnoma zadostovala za izpolnitev naše ponudbe».

Stresemann se je tu skliceval na domoljubje poedincev, ki so v položaju, da bi lahko pomagali domovini iz težkega položaja ter opozoril, da gre tu za obstoj Nemčije in posameznih držav.

Povoljno zadržanje v Franciji

Pogoji za ameriško posojilo

PARIZ, 14. «Matin» meni, da je storil Stresemann korak naprej, ne da bi se popolnoma osvobodil napačnega naziranja. Kancelar je ponudil stvarne garancije v obliki hipoteke na nemškem zasebnem premoženju, ki bi ga upravljala komisija, v kateri bi sedeli poleg Nemcev tudi zavezniki; izkupiček garancij bi šel na račun odškodnin. Na drugi strani pa misli Stresemann, da zadostuje uresničenje tega načrta za izpraznitev Porurja. Francoska vlada — piše «Matin» — bo ostala na svojih postojankah, ki so nedotakljive. Lahko bo omilila način izvrševanja kontrole v Porurju, ko bo Nemčija pričela plačevati, ampak ne bo izpraznila zasedenega ozemlja drugače, kakor v razmerju izvršenih plačil.

Razlika med francoskim in nemškim stališčem je po mnenju «Figaro» še vedno ta: Poincaré pravi: Plačajte in potem bomo izpraznili Porurje; Stresemann pa odgovarja: Izpraznite Porurje, da bomo lahko plačali.

Kakor piše poročevalec «United Press», se širijo v washingtonskih bančnih krogih glasovi, da bi Amerika podpisala do 500 miljonov dolarjev nemškega posojila, ako bi celokupno posojilo iznašalo eno milijardo. Za slučaj večjega posojila bi se udeležila s 30 ali 40 odstotki. Vse to pa je odvisno od predhodnega dogovora zaveznikov z ameriško vlado.

DNEVNE VESTI

† Prof. MAKSO PLETERŠNIK

Profesor Makso Pleteršnik je umrl v četrtek po daljši bolezni na svojem posestvu v Pišecah. — Pogreb bo v Pišecah danes, v soboto ob 11. dopoldne.

Maks Pleteršnik se je rodil dne 3. decembra 1840. v Pišecah pri Brežicah na Štajerskem, hodil je v gimnazijo v Celju od leta 1851. do 1859., študiral nato štiri leta klas. filologijo in slavistiko (to pri Miklošiču) na Dunaju. Jeseni 1863. je nastopil kot namestni učitelj v Mariboru, leto pozneje v Celju. V poletju 1865. je bil imenovan za stalnega gimnazijskega učitelja na nižji realni gimnaziji v Kranju, kjer pa službe ni nastopil, ker je prejel že prej imenovanje za stalnega gimnazijskega učitelja na višji gimnaziji v Gorici. Po dveh letih (1867) je odšel na gimnazijo v Trstu, kjer je ostal štiri leta. Jeseni l. 1871. je prišel na (I.) gimnazijo v Ljubljani, na kateri je služboval do upokojitve (1900) celih 29 let.

Pisateljsko delo je pričel s sliko ruske književnosti v «Slov. Glasniku» (Krylov, 1868); nato je pisal za Stritarjev «Zvon» in «Slov. Narod» slike iz rimske in grške književnosti in zgodovine Antigona «Sl. Narod» 1875, Periklej «Zvon» 1877, roman «Prvi dnevi drugega triumvirata», «Zvon» 1880); več zanimivih razprav je priobčil v gimn. programih tako o «Slovu o polku Igorjevem» (leta 1865), o Vodušku, učitelju ljubljanske gimnazije (Ljublj. 1876) o slovenščini na ljubljanskem liceju (Ljublj. 1887) pri Matici Slovenski («Slovanstvo» in razne posamezne razprave) i. dr. Glavno delo pa, ki je poneslo Pleteršnikovo ime v široki znanstveni svet, je vzorni Slovensko-nemški slovar (1894—1895), ki ga je urejeval in spisoval nad deset let. V njem je, kolikor je bilo to praktično mogoče, uveljavil glasoslovna in naglaševalna načela najmodernejšega slovenskega jezikoslovca svoje dobe, o. Stanislava Škrabca in ustvaril s tem enega najboljših in znanstveno najbolj porabnih slovanskih slovarjev. V znak priznanja za to v slovenskem jezikoslovju epohalno delo je bil pozvan po prevratu za pravega člana ljubljanskega Znanstvenega društva za humanistične vede (ustanovljeno leta 1920).

Pleteršnik je bil izredno blaga duša in jeklen značaj. Svojega narodnega prepričanja ni skrival tudi v najtežjih časih nemške liberalne vlade v 70. letih. Vendar radi njegovega neomadeževanega življenja se ni nihče upal proti njemu nastopiti.

Za revne dijake, kakor sploh za vsa narodna društva je imel vedno odprte roke. Ko se je slov. gledališče še imelo boriti z gmotnimi težkočami, je bil njegov stalni abonent, dasi mu je bilo često neprijetno večer na večer hoditi vanj. Knjige iz svoje bogate knjižnice je vse razdajal šolskim in drugim zavodom. Še letos je svoje zadnje knjige daroval knjižnici realne gimnazije s slovenskim in nemškim učnim jezikom.

Z rajnim dr. Tavčarjem sta bila velika prijatelja.

O njem še lahko reče, kakor o malokom, da ni nikdar v svojem življenju nikomur krivice storil; zato pa tudi ni imel nobenega sovražnika.

Bil je ljubezniv in tih družabnik, ki se ni nikdar spuščal v burne debate. Zato ga je pa tudi bilo težko preprositi, da bi prevzel odborniško mesto v kakem društvu; če ga je pa prevzel, potem je pa tudi res delal.

Kedaj se bodo ljudje spametovali? Prejeli smo: Neštetokrat je že «Edinost» svarila naše ljudi, naj ne drže doma denarja, ako ga ne potrebujejo nujno! Koliko nesreč je že povzročila ta recimo ji bolezen! Ženska nosi pri sebi vrednosti za 50 tisoč lir in to v gostilno v poznih nočnih urah. Roparski zločinci to izvohajo, jo napadejo, ubijejo in oropajo. Recimo, da bi dotična nesrečna žrtev imela mesto denarja pri sebi le hranilno knjižico in mesto da je nosila za 20 tisoč lir draguljev pri sebi, da bi bila najela en varnostni predalec za malo lir ter tam hranila vse svoje vrednosti — bi ne bili roparji nastopili, vsaj ne na tako grozen način. Denar in druge vrednosti bi bile shranjene in nesrečna žrtev bi živela. Spametujte se, ljudje božji, in ne držite doma, kar je nevarno — posebno v teh slabih časih!

Dr. Beneš o delovanju Društva Narodov

«Pravo Lidu» prinaša razgovor svojega ženevskega poročevalca z dr. Benešem o delovanju in ciljih Društva narodov. Na prvo vprašanje, ki se je tikalo italijansko-grškega konflikta in stališča Društva narodov napram temu problemu, dr. Beneš ni odgovoril, češ, da sedanja situacija še ne dovoljuje odgovornim politikom, da bi dajali kakršnekoli izjave. Na drugo vprašanje, v čem vidi glavne uspehe dosedanjega dela Društva narodov, je dr. Beneš odgovoril, da si je Društvo narodov pridobilo velikih zaslug s tem, da je srečno in pomirljivo likvidiralo zelo mnogo manjših nesporazumov in sporov, iz katerih bi bile brez njene intervencije nastale nevarne komplikacije. Z druge strani pa je Društvo narodov mnogo pripomoglo k temu, da javno mnenje vsega sveta igra vedno večjo vlogo v mednarodno-pravnih vprašanjih, da vedno bolj obsoja nasilje in zastopa ideje mirne rešitve sporov, ki nastajajo med posameznimi državami. Dr. Beneš upa, da bo vprašanje razorožitve tekom letošnjega zasedanja znatno napredovalo. Prejšnje zasedanje je izvršilo zelo važno pripravljalno delo in ako se v tem času ne pripeti kaj posebnega, bo letošnja seja sprejela predlog glede garancijskih pogodb, ki temelji na načelih lorda Cecila in polkovnika Requina. Sedanja organizacija Male antante se zelo dobro ujema s splošnim okvirjem te garancijske pogodbe tako, da ji ne bo treba v svoji politiki ničesar izpreminjati. Dr. Beneš sicer ne pričakuje, da bo razorožitev mogoča takoj, vendar pa veruje, da bo polagoma mogoče doseči v doglednem času znatne uspehe. Glede madžarskega posojila prevladuje splošno naziranje, da je treba v tem slučaju postopati zelo oprezno. Ne gre tu za isti primer kakor z Avstrijo. Glavna ovira je v tem slučaju političnega značaja in zato je madžarski problem težji kakor je bil avstrijski. Naše stališče je znano od sinajske konference, velesile pa dosedaj še niso zavzele enotnega stališča. Ves problem igra na zasedanju danes manjšo vlogo, nego se je pričakovalo še nedavno.

Počitniška oskrba. Počitnice se bližajo h koncu in moramo začeti vračati otroke domov. Stariši, ki mislijo iti sami po deco, naj nam sporoče, ostali pa naj prinesejo prispevke za vrnitev in sicer iz šentjakobškega okrožja v tečaj za ročna dela pri Sv. Jakobu (stara policija) v pondeljek ali četrtek popoldne od3. do 6., iz škedenjskega okrožja v tečaj za ročna dela v Škednju (otroški vrtec) v sredo ali ali petek popoldne od 3. do 6., iz svetoivanskega okrožja v tečaj za ročna dela pri Sv. Ivanu (otroški vrtec) v sredo ali soboto popoldne od 3, do 6., iz rojanskega okrožja in ostali na društveni urad (Torre bianca) 39, I.) v pondeljek ali četrtek od 4. do 7. popoldne. Stariše, katerih otroci so že doma, se prosi, da to naznanijo.

Dvolična politika na Ogrskem. Vsled Horthyjevega govora v Karcsagu, o katerem smo poročali čitateljem, je ogrska vlada pred par dnevi prepovedala prijateljsko demonstracijo, katero so probujajoči se Madžari hoteli uprizoriti pred italijanskim poslaništvom v Budimpešti. V tem koraku vlade se je splošno videlo namen grofa Bethlena, da vzame državne vajeti bolj trdno v roke. Tem večjo senzacijo je vzbudila sedaj vest, da je italijanski poslanik v Budimpešti, knez Castagnetto sprejel deputacijo probujajočih se Madžarov, kateri je načeloval znani Pronay. Pronay je, kakor poročajo listi, čestital italijanskemu poslaništvu na energičnem zadržanju o priliki spora z Grčijo. Poslanik je odgovoril, da bo Italija neizprosna v zasledovanju svojih pravic in da se bo zastavila za pravice Ogrske. Listi vidijo v tej deputaciji poizkus probujajočih se Madžarov, kako bi se po ceni približali italijanskim vodilnim krogom.

«Tržaški Lloyd» javlja, da bodo njegove ladje v smislu vladnega ukrepa spet pristajale v vseh grških pristaniščih, ki so zaznamovana na voznem redu. Ta odredba velja tudi za posebne parnike, ki so bili o tem brzojavno obveščeni.

Iz tržaškega življenja

Poskušen samomor. Včeraj popoldne se je v stanovanju svoje matere v ul. P. Besenghi št. 4 ustrelil s samokresom v prsa 36-letni slikar Robert B. Zadobil je nevarno rano na levi strani prs. Prepeljali so ga v mestno bolnišnico. Njegovo stanje je zelo nevarno. Ni znano iz kakšnih vzrokov si je mož hotel vzeti življenje.

Vlak povozil starca. Včeraj predpoldne so nekateri kmetje iz Cerovelj našli v bližini vasi na železniškem tiru strašno razmesarjeno truplo starca, v katerem so spoznali 74-letnega Mateja Gajnčiča iz Cerovelj. Orožniki so doznali, da je starca povozil puljski vlak. Starec je bil napol gluh in je hotel najbrž iti preko tira ravno v hipu ko je imel privoziti vlak.

Velika avtomobilska nesreča v Sv. Križu. Avtomobil trčil ob brzojavni drog. Ena človeška žrtev. Komaj par dni po avtomobilski nesreči v Pierisu, pri kateri je na tragičen način prišla ob življenje mlada tržaška gospodična, že zopet mora kronika beležiti novo podobno nesrečo; pri tej je tudi prišla ob življenje zopet ena mlada Tržačanka. Nesreča se je pripetila včeraj okoli 8. ure zjutraj na glavni cesti v bližini Sv. Križa.

V tistem času je vozil po omenjeni cesti turistični avtomobil, v katerem so sedele tri osebe, dva gospoda in ena gospodična. Gospoda sta bila trgovca Andrej Perco in Sebastjan Fabris, star 31 let iz Cervignana. Bila sta namenjena po opravkih v Trst. Gospodična je bila stara približno 20 let, katero sta trgovca spoznala na letovišču v Sesljanu. Poznala sta jo samo po imenu Tilde. Včeraj sta jo po naključju zopet srečala v Sesljanu ter je na njeno lastno željo vzela s seboj na avtomobil. Gospodična se je namreč hotela peljati domov v Trst, kjer stanuje v ul. Tigor.

V bližini Sv. Križa je Fabris, ki je vodil avtomobil, zapazil v daljavi motorno kolo, ki je drvelo z veliko brzino iz nasprotne smeri. Fabris je hotel kreniti na stran ceste in v istem hipu se je z bliskovito naglico odigrala grozna nesreča. Bodisi, ker se je krmilo pokvarilo ali ker je Fabris preostro zavil, je avtomobil, ki je vozil z veliko brzino, trčil z vso silo ob brzojavni drog in nato ob obcestni kamen. Sunek je bil tako silen, da je avtomobil s potniki vred zletel več metrov daleč ter se s silnim truščem takorekoč sesul. Fabrici in Perco sta bila vržena na cesto, medtem ko je gospodična ostala pokopana pod razbitim avtomobilom. Moža sta se s trudom zopet dvignila na noge. Oba sta obstala kakor okamenela; Fabris je bil ranjen na roki in po kolenih, medtem ko je ostal Perco po sreči nepoškodovan.

Kmalu potem je privozil na mesto nesreče drug avtomobil. V njem je sedel dr. Patti iz Padove, ki je dal avtomobil takoj ustaviti in priskočil gospodični na pomoč, a bilo je zaman; nesrečna gospodična je bila že mrtva. Imela je prebito črepinjo in številne druge smrtne poškodbe po telesu. Njeno truplo so pustili na licu mesta, medtem ko sta bila ostala dva ponesrečenca prepeljana v Sv. Križ. Iz tamošnje orožniške postaje je bil poklican na lice mesta zdravnik rešilne postaje. Ta je ugotovil, da ima Fabris zlomljeno desno roko v komolcu. Perco je imel vsled prestanega straha zelo razburjene živce. Ko sta dobila prvo pomoč, sta bila prepeljana v naše mesto. Fabrisa so prepeljali v kliniko v ulici S. Francesco.

Včeraj popoldne se je podala na mesto nesreče sodna komisija. Ta je dala truplo ponesrečenke prepeljati v mrtvašnico mestne bolnišnice. Nesrečnica ni bila še natančno identificirana.

Društvene vesti

Tržaško učiteljstvo, ki ne sodeluje pri pevskem zboru, dobi pri šolskih vodstvih vstopnice za jutrišnjo produkcijo v «Fenice».

Javna knjižnica šentjakobske «Čitalnice» posluje vedno vsako nedeljo od 10.—11. ure predpoldne v navadnih prostorih (stara policija). Član je lahko vsakdo. Vpisnina znaša 1 liro in odškodnina za rabo knjig 1 liro mesečno. Opozarjajo se vsi člani, da se strogo držijo pravil. Sprejemajo se darovi knjig. Rodoljubi, ki imajo doma knjige, ki jih ne rabijo, so vljudno naprošeni, da jih blagohotno poklonijo knjižnici.

— Gosp. Birsa je daroval knjižnici «Čitalnice» 2 knjigi in gosp. L. Kravos 3 knjige; Iskrena hvala! — Odbor.

Javna knjižnica šentjakobske Čitalnice naznaja vsem članom, da posluje ista v nedeljo, 16. t. m. izvanredno od 9.30—10.30. — Odbor.

Šentjakobska Čitalnica priredi v nedeljo, dne 16. t. m. izlet v Osp. Vabijo se člani in prijatelji društva, da se ga udeleže v čim večjem številu. Odhod ob 13. uri izpred gostilne DKD Sv. Jakob. — Odbor.

S. U. T. Danes vsi člani dramskega odseka k sestanku, ki se vrši v navadnih prostorih.

Vesti z Goriškega

Oviranje prosvetnega dela. Očividno našim gospodarjem ne zadostuje, da so nam onemogočili vsako politično udejstvovanje, ampak ovirati hočejo tudi kulturni razvoj našega ljudstva. Že večkrat smo imeli priliko poročati o zabranjevanju ustanavljanja novih društev, o prepovedi že obstoječih, toda tudi onim društvom, ki še delujejo, se delajo vse mogoče zapreke. Dogaja se, da je društvo z velikim trudom in stroški izvedlo vse priprave za novo prireditev, v poslednjem trenutku pa je dovoljenje za prireditev odrečeno ali preklicano.

V poslednjem času je uvedla goriška kvestura nov sitem šikaniranja naših društev. Prvotno je zahtevala, da se mora na društvenih prireditvah predvsem uprizoriti ena igra v italijanskem jeziku, ko je pa uvidela, da je kaj takega nemogoče, se je omejila na zahtevo, da se mora ob začetku prireditve zapeti ali deklamirati kako italijansko pesem. Druga in nemala ovira za delovanje naših društev je najnovejša zahteva goriške kvesture, da morajo društva pred prireditvami dati pregledati oder po posebni komisiji, če odgovarja predpisom zakona. Seveda morajo stroške komisije kriti društva sama.

Podobno postopanje ne more vzbuditi v našem ljudstvu spoštovanja in ljubezni do italijanske kulture, ampak zavaja ga do docela napačnega sklepa, da italijanska kultura pa le ni tako velika, če se vsiljuje s takimi sredstvi; saj dobra roba sama sebe hvali.

Spopolnitveni tečaji. Zavod za pospeševanje male obrti v Gorici prav pridno prireja razne nadaljevalne tečaje za obrtnike in rokodelce. Te dni se je zaključil v Gorici tečaj za elektrotehnike, v Krminu se je otvoril tečaj za mizarje in zidarje, v Gradiški pa za modistke in šivilje. Največ zaslug pri organizaciji teh tečajev ima inž. Heintze.

Ker smo tudi mi sinovi Goriške in ker plačujemo tudi mi prispevke za vzdrževanje zavoda, si želimo, da se vodstvo zavoda spomni tudi na nas slovenske obrtnike in rokodelce.

Podržavljenje goriške trgovske šole. Z ministrskim odlokom je dvoletna trgovska šola v Gorici podržavljena. Dijakom, ki dovršijo to šolo, bo podeljena diploma trgovskega računovodstva.

Goričani so prosili v Rimu, da se ta šola spopolni v redno trgovsko šolo, da, zahtevali so celo, da naj se dosedanja šola spopolni in razven tega ustanovi še višji trgovski zavod, toda vsem tem zahtevam se je odločno zoperstavil finančni minister, ki je dovolil le podržavljenje dosedanje šole in ustanovitev tečajev za računovodstvo pri tehničnem zavodu.

Kot že marsikak drug, je splaval tudi ta smeli up po vodi.

Obnovitev vojaškega letališča. Na «Velikih rojah» kipi delo za obnovitev nekdanjega vojaškega letališča. Okoličanski kmetje, ki so vzeli prostor nekdanjega letališča v najem ter ga s trudom spremenili v plodovitne njive, so morali pobrati še nedozorele pridelke ter se umakniti parnemu stroju, ki že spreminja razorano zemljo v gladko ravnino.

Lov na kolesa se nadaljuje. Ne mine dan, da ne bi zmanjkalo v Gorici kako kolo. Te dni sta zopet izginili dve kolesi in sicer nekemu Vila Pasquale na hipotečnem zavodu, nekemu Bernes Franu pa na financi. Kolesarji pazite na svoja kolesa, kajti ne veste ne ure ne hipa, ko vam kolo zmanjka!

Smrtna kosa. V četrtek popoldan je umrl po dolgi in mučni bolezni v Gorici dr. Fabris, brat tolminskega notarja, tajnik na goriškem «Montu». G. notarju naše sožalje!

Šah

Šahovski turnir v Trstu se je zaključil. **Mednarodna tekma** je končala s sledečim izidom: I. nagrado je dobil Johner z 9½ točkami; II. Canal 8½; III. Afates 7½; IV Tarrasch 7; V. Rosselli 6½; VI. in VII. Aszatatios in Seiz, vsak po 6. — V **mojstrski tekmi** so bili proglašeni za mojstre: Daveglia z 9 točkami; Sacconi 8; Trtfojer 7. — V konečni tekmi **za italijansko prvenstvo** je zmagal Formanek proti Ferrariju. Turnir se je zaključil na slovesen način. V odsotnosti župana je nagovoril tekmovalce comm. Karl Arch, ki je poudarjal plemenitost in važnost šahovske igre. Odgovoril mu je prof. Marotti iz Neapolja, ki je izrazil upanje, da bo lahko vrnil Neapolj Trstu gostoljubnost.

Sport

Zanimiva srečanja nogometnih klubov. Preteklo soboto sta se na Dunaju odigrali tekmi: Slavia (Praga) — Slovan (Dunaj) ter Hakoah (Dunaj — Sturm (Gradec). V prvi tekmi je zmagala Slavia z 4:1, v drugi pa Hakoah z 1:0. Dan nato, v nedeljo pa se je meril Slovan s Sturmom (0:0). a Slavia s klubom Hakoah. Ker se je dunajski klub Hakoah ravnokar vrnil iz Londona z izredno zmago nad W. H. U., je ta tekma izzvala splošno zanimanje in prisostvovala je ogromna množica ljudi. Zmagala je Slavia z 1:0. V Pragi so podlegli v nedeljo dunajski Amateure močni praški Sparti z 1:0. Dunajski Rapid pa je podlegel v Budimpešti proti M. P. K. z 2:0. Slab dan za Dunajčane. —

Borzna poročila.

Trst, dne 14. septembra 1923.

Valuta na tržaškem trgu.

ogrske krone	0·11	0·13
avstrijske krone	0.0315	0.03225
češkoslovaške krone	68.—	68.50
dinarji	24.70.—	25.—
leji	10.25	10.75
marke	0·50	0·60
dolarji	22.55	22.70
francoski franki	130·50	131.—
švicarski franki	402·—	406.—
angleški funti papirnati	102.60	102.90

Mali oglasi

se računajo po 20 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Debele črke 40 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 4.—. Kdor išče službo, plača polovično ceno.

NA STANOVANJE in hrano v Mariboru se sprejmejo 2—3 dijaki. Pojasnila pri upravništvu. 1182

BLAGAJNIČARKA, s triletno prakso, zmožna pisarniških del ter slovenskega, deloma tudi italijanskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, želi premeniti službo s 15. novembrom ali pozneje. Cenjene ponudbe pod «Blagajničarka» na upravništvo. 1256

SLUŽBO IŠČE trgovska pomočnica, izučena v trgovini z mešanim blagom in železnino. Govori oba deželna jezika, deloma tudi nemščino. Cenjene ponudbe pod «Zaneslјiva» na upravništvo. 1255

BABICA diplomirana, z dolgo prakso sprejema noseče. Ljubezniva oskrba. Govori slovenski. Corso Garibaldi 23, I. 1248

PRODAJALKA, zmožna mešane stroke, išče službe, najraje na deželi, kjer bi imela hrano in stanovanje v hiši. Cenjene ponudbe pod «Prodajalka» na upravništvo. 1257

NOVA ENONADSTROPNA hiša z devetimi prostori z gostilniško koncesijo in gostilniškim inventarjem, ob glavni cesti v bližini Gorice, se po ugodni ceni proda. Naslov pri upravništvu. 1265

KRONE, srebro, zlato in platin kupujem. Plačam več kot drugi. Zlatarna Povh Albert, Trst, via Mazzini 46. 58

SREBRO, zlato in briljante plača več kot drugi Pertot, via S. Francesco 15, II. 45

LEPO POSESTVO, 70 oralov, hiša, hlev, kozolec, gospodarsko poslopje, živina 6 glav, vozovi, ves inventar, njive, travniki, pašnik, lepi gozdovi jelovi, bukovi, vse v najboljšem stanju, radi selitve na prodaj. Naslov pri upravništvu. 1258

ZLAT, srebrn in papirnat denar se kupuje in prodaja po zmernih cenah. Menjalnica via Giacinto Gallina 2, (nasproti hotela Moncenisio). Telefon 31-27. Govori se slovensko. 25

ODLIKOVANA KROJAČNICA AUGUST ŠTULAR, Via S. Francesco 34, III, izdeluje vsakovrstne obleke po najmodernejšem kroju iz tu in inozemskega blaga. Prevzame za obračanje: obleke, suknje, ranglane. Konkurenčne cene. Prvovrstno delo. 1272

SODI. Prodam več vinskih sodov 3—38 hl vsebine za nizko ceno, franko Trst. Kobal, Studeno - Postojna. 1273

PRODAJALKO, starejšo, dobro izvežbano manufakturistinjo, katera je že več let servirala v večjih trgovinah, zmožna slovenskega in italijanskega jezika, z dobrimi referencami, za takojšnji ali poznejši nastop, sprejme V. Šket, manufakturna trgovina, II. Bistrica. 1274

KUPUJEM cunje in vrvi. Plačam od 30—50. Molino Grande 20. 1275

PRODAM

Ježice (Fichenknoppern) letošnjega pridelka v vagonskih množinah franko Postojna.

Pojasnila daje tvrdka **P. HIGERSPERGER, Celje.**

Šola Berlitz

Trst — Via Torre bianca 21, II.

Začetek novih tečajev in privatnega pouka v angleškem, francoskem, nemškem, italijanskem, španskem, portugalskem in srbohrvatskem jeziku tekom tekočega tedna. Posebni tečaji v italijanščini za začetnike in tečaji za spopolnitev.

Pouk dajejo diplomirani profesorji dotične narodnosti.

Pojasnila in vpisovanja: vsak dan od 9 do 21. Via Torre bianca 21, Trst. (54)

35

Amerikanci so praktični ljudje, ker nosijo namesto navadnih pet, gumijeve pete **PALMA.** Te so trpežnejše kakor usnje in so vsled tega tudi posebno ekonomične.

Prodajalnice obuvala in čevljarji naj vprašajo cenike, katere jim pošlje zastopnik **Ermanno Morgenstern, Trst, Ugo Polonio 3.**

PODLISTEK

ANNIE VIVANTI:

KIRKA

(46)

Roman Marije Tarnovske. - Poslovenila G. S.

XXXIV.

Od tiste ure mi je rastel strah pred njim. Bežati daleč, kjer me ne bi mogel zopet najti, bežati s Tjoko in Elizo, kjer me ne bi dotekel ne ta groznež, ne Kamarovskij, ne Naumov.

Mislila sem na hišo mojega očeta. A kaj naj bi me ta ubogi starec branil in ščitil proti vztrajnosti grofa, proti drznim strastem Naumova in vražji prekanjenosti groznega Prilukova?...

V redkih trenutkih, ko sve bile same z Elizo, sve govorile o tem. Mrmraje, tresoče in v strahu, da bi nas ne opazoval Škorpjon, sve se pogovarjali o begu.

Nešteto načrtov sve imeli, a vsi so bili nepraktični, neizvedljivi.

V najinih sijajnih hotelskih sobanah sve bili ujetnici kakor v kletki. Nobenih vrat nisve odprli, da ne bi naleteli na Kamarovskega, ali na kakega hitrega in vdanega lakaja, ali na Naumova, ki je čakal s šopkom rož v roki.

Zaprli sve vrata — in glej, sami sve s Prilukovom, divjim in blaznim, ki naju je gledal z očmi tigra.

Tisočkrat sem mislila v moji šibkosti in obupanosti, da bi odprla vrata in klicala na pomoč; poklicati aKmarovskega in Naumova in vpiti: «Glejte, tu notri je mož zaprt, ki me že več dni muči in mi preti! Ta mož je tat. In bil je moj ljubimec! Osvobodite me!»

A takoj sem pomislila na nasilja in borbe — odmeve revolverskih strelov... in le misel na zločin mi je obnavljala bolezen, v kateri mi je uboga Eliza le s težavo pomagala.

Neko jutro je imela Eliza dobro misel: «Zaupajva se doktorju!»

Soglašala sem ž njo. Ko je vstopil zdravnik, mi je bila žila naglo in nepravilno in dihala sem hitro; duševna razvnetost me je dušila v grlu.

«Doktor!» — sem začela.

«Ah, slabo, slabo! Kaj pomeni ta nemir? Moram govoriti o vas z mojim prijateljem Pavlom.»

Njegov prijatelj Pavel! Seveda. Bil je intimen prijatelj Kamarovskega.

Kako bi mogel on molčati o mojem strahu, o mojem premišljenem begu? Bila je to neumna ideja Elize! — Molčala sem.

Predpisal mi je zdravilo in ukazal, da se moram varovati vseh duševnih in telesnih naporov.

Čim je odšel, sem opazila, kako valovi zavesa ob pregrajo, za katero je spravljala Eliza obleke. Potem se je razdelila in prikazal se je obraz Prilukova.

Ni se bil toraj oddaljil ob zdravnikovem prihodu. Skril se je... In če bi bila govorila...

Moj strah pred njim je prehajal v besnost. Mislila sem, da je obdarovan z nadnaravnimi močmi. Dozdevalo se mi je, da je vsa soba polna Prilukovov, da me iz vsakega vogla opazuje ena glava. Oklenila sem se Elize in ji pošepetala: «Hočem odpotovati nocoj, to noč — si razumela?»

«Da, gospa,» je rekla Eliza. V njenem odločnem, ponižnem odgovoru je bilo nekaj velikega.

Pozneje, ko me je oblačila, ko mi je pripognjena obuvala nogavice, mi šepnila: (Prilukov je bral v salonu)

«Nimamo denarja za potovanje.»

«Dal ti jih bo grof,» sem odgovorila tiho.

«A vprašal bo tudi, čemu jih rabim — in potrebujemo mnogo!...»

«Izmisli si kaj,» sem vzdihnila; prihajalo mi je slabo.

«Kaj si šepetata vi dve?» je vprašal Prilukov z zbadljivim in sumljivim glasom.

Molčali sve.

S pomočjo Kamarovskega in Elize sem šla na teraso in ves dopoldan sem ležala na spomladanskem solncu, raztegnjena in z zaprtimi očmi. Mislila sem na beg bodoče noči... Kamarovskij, sedeč tik mene, je mislil, da spim.

Malo potem sem slišala nagle korake Tjoke, ki je pritekel k nama; Kamarovskij mu je gotovo napravil znamenje, naj bo tiho, ker mali ni govoril, a zlezel je počasi na kolena svojega velikega prijatelja in položil kodrasto glavo na njegova prsa.

✝

Z bolestnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš predragi soprog in oče

VEKOSLAV LOKAR

danes zjutraj, ob 10. uri, v 46. letu, v bolnišnici pri sv. Ivanu preminul.

Trupło nepozabnega pokojnika se prepelje v nedeljo 16. t. m. v Ajdovščino, kjer se bo vršil pogreb ob 4 uri popoldne na domače pokopališče.

AJDOVŠČINA, 14. septembra 1923.

Justina, soproga **Zdenko,** sin **Vida,** hči

in ostali sorodniki

504

Nove pogrebno podjetje Trst, Corso V. E. III. 47.